

УДК 271(477.83)«1776/1782»
DOI <https://doi.org/10.24919/2312-2595.16/58.2>

Юрiй СТЕЦИК

доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 24, вул. Івана Франка, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (stetsyk_u_o@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1959605/E-5136-2018>

Бібліографічний опис статті: Стецик, Ю. (2024). Насельники Канівської архимандрії (1776–1782 рр.): реконструкція біограм. *Українські історичні студії*, 16(58), 20–30. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.16/58.2>

НАСЕЛЬНИКИ КАНІВСЬКОЇ АРХИМАНДРІЇ (1776–1782 РР.): РЕКОНСТРУКЦІЯ БІОГРАМ

Анотація. *Мета дослідження* – простежити життєвий шлях іноків Канівської архимандрії. **Методологія дослідження.** Для верифікації біографічного матеріалу проведено зіставлення особової інформації з аналогічними статистично-довідковими документами церковного походження. Наукова новизна полягає в тому, що на підставі зібраного матеріалу реконструйовано біографи василіяньського чернецтва Канівської архимандрії. **Висновки.** На підставі зібраного та проаналізованого біографічного матеріалу про насельників Канівської архимандрії вдалося з'ясувати, що їх чисельність коливалася від 7 до 5 монахів. Загалом, з обителлю пов'язали своє духовне служіння впродовж 1776–1782 рр. 13 іноків (11 ієромонахів та 2 брати-професи). За територіальним походженням переважали вихідці з Волинського та Руського воєводств колишньої Речі Посполитої. За віковими показниками більшість майбутніх іноків обрали аскетичне служіння в межах 21–30 років. На момент проживання в Каневі більшість із них уже набула понад десятирічного досвіду духовного служіння по різних монастирях Василіяньського Чину. Відповідно, чисельну перевагу в монастирській спільноті становили ченці, що досягли 30–40 років земного життя. Особовий склад спільноти оновлювався переважно через два роки на 25%. Незначна частина (40%) майбутніх аскетів до вступу в монастир отримали світську освіту (поетика, риторика, філософія). Прийняття до Василіяньського Чину сприяло здобуттю ними духовної освіти (школа новіціату, студії з риторики, філософії, теології). Перебування у Василіяньському Чині накладало на насельників архимандрії цілу низку адміністративних, господарських, церковних та освітніх обов'язків. Перспективним напрямом подальших студій вважаємо віднайдення та опрацювання документації особового походження (щоденників, звітів, текстів проповідей), які би значно доповнили біографічні відомості про насельників Канівської архимандрії.

Ключові слова: василіяни, архимандрія, біографи, обов'язки, каталоги.

Yurii STETSYK

PhD hab. (History), Professor, Professor at the Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (stetsyk_u_o@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1959605/E-5136-2018>

To cite this article: Stetsyk, Yu. (2024). Naselnyky Kanivskoi arkhymandrii (1776–1782 rr.): rekonstruktsiia biohram [Residents of Kaniv Archimandria (1776–1782): reconstruction of biographies]. *Ukrainski istorychni studii – Ukrainian Historical Studies*, 16(58). 20–30. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.16/58.2> [in Ukrainian]

RESIDENTS OF KANIV ARCHIMANDRIA (1776–1782): RECONSTRUCTION OF BIOGRAPHIES

Summary. *The purpose of the study is to trace the life path of the monks of the Kaniv Archimandrite. Research methodology.* To verify the biographical material, personal information was compared with similar statistical and reference documents of church origin. **The scientific novelty** is that the biographies of the Basilian monks of the Kaniv Archimandrite were reconstructed on the basis of the collected material. **Conclusions.** On the basis of the collected and analyzed biographical material about the monks of the Kaniv Archimandrite, it was found that the number of monks of the Kaniv Archimandrite ranged from 7 to 5 monks. In total, 13 monks (11 hieromonks and 2 professional brothers) associated their spiritual ministry with the monastery between 1776 and 1782. By territorial origin, natives of the Volyn and Ruthenian provinces of the former Polish-Lithuanian Commonwealth predominated. In terms of age, most future monks chose ascetic ministry between the ages of 21 and 30. At the time of their arrival in Kaniv, most of them had already gained more than ten years of experience in spiritual service in various monasteries of the Basilian Order. Accordingly, the numerical predominance in the monastic community was made up of monks who had reached 30-40 years of earthly life. The community's personnel was renewed mainly in two years by 25%. A small part (40%) of the future ascetics received a secular education (poetry, rhetoric, philosophy) before entering the monastery. Admission to the Basilian Order facilitated their spiritual education (novitiate school, studies in rhetoric, philosophy, and theology). Being a member of the Basilian Order imposed a number of administrative, economic, ecclesiastical, and educational duties on the archimandrite's residents. We consider the discovery and processing of personal documentation (diaries, reports, sermon texts), which would significantly supplement the biographical information about the monks of the Kaniv Archimandrite, to be a promising area for further research.

Key words: *Basilians, archimandrite, biography, duties, catalog.*

Постановка проблеми. У період ранньомодерного часу василіянські монастирі на Правобережній Україні пройшли основні етапи розвитку: становлення, розквіту та занепаду. Процес становлення вбачаємо в послідовному переході православних обителів до унії, реорганізації системи управління унійними монастирями шляхом приєднання до об'єднаного Чину Святого Василя Великого. Розквіт василіянської аскези відносимо до часу утворення окремої чернечої провінції під титулом Покрови Пресвятої Богородиці (1739–1780 pp.), для якої характерний розвиток освіти, друкарства, місійної праці та інтелектуального і духовного вишколу кандидатів до чернецтва. І етап занепаду зумовлений реорганізаційним поділом чернечих провінцій та встановлення російської окупаційної влади на українських правобережних землях. Загальновідомо, що росіяни примусово насаджували московське православ'я, переслідували греко-уніатів та закривали василіянські монастирі. Тож ці трансформаційні процеси впливали на духовне служіння василіянського чернецтва, визначаючи подальший шлях їхнього життя. Тож дослідження біографій монахів потребує спеціальної уваги, адже самітники, ведучи скромний і покірний спосіб життя, залишили після себе досить обмежену кількість документації особового походження (Стецик, 2018).

Аналіз досліджень. У церковній історіографії дотепер не створено спеціального дослідження, присвяченого Канівській архимандрії. Натомість натрапляємо на загальні праці з історії Василіянського Чину та окремих його провінцій (Ваврик, 1979; Патрило, 1992; Хіхляч, 2015; Lorens, 2014). Також не дослідженою залишається проблема біографістики василіянського чернецтва щодо окремо взятих обителів. Тож вибрана проблематика залишається досі не розкритою.

Мета статті – дослідження періоду розквіту василіянських монастирів на українських землях на підставі вивчення життєвого шляху іноків Канівської архимандрії.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовним джерелом для реконструкції біограм василіянського чернецтва Канівської архимандрії слугували каталоги монастирів та чернецтва Святопокровської провінції, які укладалися та окремі із них видавалися, відповідно до розпоряджень Провінційної Управи. До згаданої управи як виборного колегіального органу управління належали протоігумен та чотири консультори, які переобиралися кожних чотири роки.

Для більш ефективного управління члени управи збирали відомості про зміни в особовому складі чернечих спільнот та приймали рішення про переміщення окремих іноків з однієї обителі до іншої (Stetsyk & Kolpakov, 2019).

Зібрана ними інформація особового походження знайшла відображення як у рукописних (1739 р.) (ДАТО, ф. 258, оп. 3, спр. 1194), так і друкованих (1754, 1773/1774, 1775/1776, 1776/1777, 1777/1778, 1778/1779, 1781/1782 pp.) каталогах монастирів та чернецтва Святопокровської провінції (Catalogus, 1754; 1773; 1775; 1776; 1777; 1778; 1781). Відзначимо, що в списках каталогів (1739, 1754, 1773/1774, 1775/1776 pp.) відсутні згадки про Канівську архимандрію, яка під час подій Гайдамаччини та Коліївщини перейшла у відання православних. Орієнтовно у 1775 р. о. Інокентій Матковський забрав назад від православних Канівську обитель в юрисдикцію Василянського Чину. І вже від 1776 р. згадуються насельники цієї обителі як василянське чернецтво. Саме із цього часу до нас збереглися докладні відомості про особовий склад монастирської спільноти Канівської архимандрії, який можемо простежити рік за роком, починаючи з 1776 до 1779 (див. таблицю 2). Зауважимо, що використання двох років означало подання інформації на кінець поточного року та початок наступного року. Із наведеної статистики в таблиці 1 помітно, що впродовж 1776–1777 pp. особовий склад насельників Канівської архимандрії був стабільним як за чисельністю (7 іноків – 5 отців та 2 брати), так і за іменним переліком (за винятком однієї особи: вибув о. Спиридон Сеницький, а натомість прибув о. Глікерій Савицький (див. таблиці 1 та 2) (Catalogus, 1776). Із 1778 р. чисельність спільноти зменшилася до 5 іноків, будучи однаковою до 1781 р., де змінювалися тільки поодинокі монахи: вибули – отці Арсеній Новосілецький, Глікерій Савицький, Йосиф Купецович та брат Антоній Метельський, а натомість прибули – отці Макарій Татаркевич, Мануїл Тележинський (Catalogus, 1778; Catalogus, 1781). У 1781 р. до Канева прибули на ротацію отці Себастьян Смерчинський, Йосафат Сигідинський, Йоаникій Дашковський (див. таблиці 1 та 2) (Catalogus, 1781). Така мобільність василянського чернецтва була зумовлена потребами виконання різних обов'язків по інших обителях досить розлогої Святопокровської провінції.

За ступенями монашества в монастирській спільноті переважали ієромонахи (отці) – понад 80%, а меншість становили брати – до 20% (див. таблицю 2). Така структура особового складу монастирської спільноти була зумовлена визначенням статусу архимандрії та відповідного напрямку її діяльності – поширення унійних ідей у православному середовищі. Серед окресленого переліку обов'язків насельників можемо виокремити такі групи: адміністративні (архимандрит, вікарій (презез), консультор), господарські (прокуратор (економ), скарбник, ризник (захристиянин)), церковні (проповідник, сповідник, місіонер, парох), освітні (професор риторики та поетики, префекти лаїків і кліриків) (див. таблиці 6).

Висновки. На підставі зібраного та проаналізованого біографічного матеріалу про насельників Канівської архимандрії вдалося з'ясувати, що чисельність насельників Канівської архимандрії коливалася від 7 до 5 монахів. Загалом, з обителлю пов'язали своє духовне служіння впродовж 1776–1782 pp. 13 іноків (11 ієромонахів та 2 брати-професи). За територіальним походженням переважали вихідці з Волинського та Руського воєводств колишньої Речі Посполитої. За віковими показниками більшість майбутніх іноків обрали аскетичне служіння в межах 21–30 років. На момент проживання в Каневі більшість із них уже набула понад десятирічного досвіду духовного служіння по різних монастирях Василянського Чину. Відповідно, чисельну перевагу в монастирській спільноті становили ченці, що досягли 30–40 років земного життя. Особовий склад спільноти оновлювався переважно через два роки на 25%. Незначна частина (40%) майбутніх аскетів до вступу в монастир отримали світську освіту (поетика, риторика, філософія). Прийняття до Василянського Чину сприяло здобуттю ними духовної освіти (школа новіціату, студії з риторики, філософії, теології). Перебування у Василянському Чині накладало на насельників архимандрії цілу низку адміністративних, господарських, церковних та освітніх обов'язків. Перспективним напрямом подальших студій вважаємо віднайдення та опрацювання документації особового походження (щоденників, звітів, текстів проповідей), які би значно доповнили біографічні відомості про насельників Канівської архимандрії.

Джерела та література

- Ваврик, М.** (1979). Нарис розвитку і стану Василіанського Чину XVII–XVIII ст. Топографічно-статистична розвідка. *Analecta OSBM. Ser. II. Sec. I. Vol. XL. Romae.* 1–71.
- ДАТО – Державний архів Тернопільської області.
- ЛННБ ВР – Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника. Відділ рукописів.
- Лось, В., Сінкевич, Н.** (2014). *Catalogus partum et fratrum defunctorum* Чину св. Василя Великого у фондах інституту рукописів НБУВ (середина XVIII – початок XIX ст.). Генеалогічні записки. Львів. Вип.12. 77–101.
- Патрило, І.** (1992). Нарис історії василіан від 1743 до 1839 р. *Analecta OSBM. Ser. II. Sec. I. Vol. 48. Romae,* 183–278.
- Стецик, Ю.** (2018). Чернецтво Святопокровської провінції ЧСВВ (1739–1783 рр.): просопографічне дослідження. Монографія. Дрогобич: РВВ ДДПУ.
- Хіслач, Б.** (2015). Уніатська церква на Поділлі (1700–1840 рр.): віхи історії та соціокультурний портрет. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД».
- Catalogus,** (1754). *Catalogus monasteriorum et personarum provinciae protectionis B. V. Mariae Ordinis S. Basilii Magni. Anni 1754. Analecta OSBM Ser. II. Sec. I. Vol. XL. Romae : PP. Basiliani,* 1979. 102–124.
- Catalogus,** (1773). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.*
- Catalogus,** (1775). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 a Mense Septembri ad Septembrem 1776 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.*
- Catalogus,** (1776). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1776 a Mense Septembri ad Septembrem 1777 Anni. Analecta OSBM Ser. II. Sec. I. Vol. XL. Romae : PP. Basiliani,* 1979. p. 155–176.
- Catalogus,** (1777). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1777 a Mense Septembri ad Septembrem 1778 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.*
- Catalogus,** (1778). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1778 a Mense Septembri ad Septembrem 1779 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.*
- Catalogus,** (1781). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1781 a Mense Septembri ad Septembrem 1782 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.*
- Lorens, B.** (2014). *Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743–1780.* Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Stetsyk, Y. & Kolpakov, V.** (2019). Administrative Authority of Protohegumens of Svyatopokrovska Province (1743–1780): Historical and Legal Aspects. *East European Historical Bulletin,* 11, 56–65. doi: 10.24919/2519-058x.11.170700

References

- Vavryk, M.** (1979). *Narys rozvytku i stanu Vasyliianskoho Chyna XVII–XVIII st. Topohrafichno-statystychna rozvidka [An Essay on the Development and Status of the Basilian Order of the XVII–XVIII centuries]* *Analecta OSBM. Ser. II. Sec. I. Vol. XL. Romae,* 1–71. [in Ukrainian].
- ДАТО – Derzhavnyi arkhiv Ternopilskoi oblasti.
- ЛННБ ВР – Lvivska Natsionalna Naukova biblioteka imeni Vasyliia Stefanyka. Viddil rukopysiv.
- Los, V., Sinkevych, N.** (2014). *Catalogus partum et fratrum defunctorum Chynu sv. Vasyliia Velykoho u fondakh instytutu rukopysiv NBUV (seredyna XVIII – pochatok XIX st.) [Catalogus partum et fratrum defunctorum of the Order of St. Basil the Great in the collections of the Institute of Manuscripts of the National Library of Ukraine (mid-eighteenth – early nineteenth centuries)]. Henealohichni zapysky.* Lviv. Vyp.12, 77–101. [in Ukrainian].
- Patrylo, I.** (1992). *Narys istorii Vasyliian vid 1743 do 1839 r. [An outline of the history of the Basilians from*

- 1743 to 1839] *Analecta OSBM. Ser. II. Sec. I. Vol. 48*. Romae, 183–278. [in Ukrainian].
- Stetsyk, Yu.** (2018). *Chernetstvo Sviatopokrovskoi provintsii ChSVV (1739–1783 rr.): prosopohrafichne doslidzhennia. Monohrafiia.* [Monasticism of the Holy Protection Province of the OSBM (1739–1783): a prosopographic study. Monograph.] Drohobych: RVV DDP. [in Ukrainian].
- Khikhlach, B.** (2015). *Uniatska tserkva na Podilli (1700–1840 rr.): vikhy istorii ta sotsiokulturnyi portret* [The Uniate Church in Podillia (1700–1840): Milestones of History and Socio-Cultural Portrait]. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD». [in Ukrainian].
- Catalogus,** (1754). *Catalogus monasteriorum et personarum provinciae protectionis B. V. Mariae Ordinis S. Basilii Magni. Anni 1754. Analecta OSBM Ser. II. Sec. I. Vol. XL*. Romae : PP. Basiliani, 1979. p. 102–124. [in latin].
- Catalogus,** (1773). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1773 a Mense Septembri ad Septembrem 1774 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.* [in latin].
- Catalogus,** (1775). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1775 a Mense Septembri ad Septembrem 1776 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini.* [in latin].
- Catalogus,** (1776). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1776 a Mense Septembri ad Septembrem 1777 Anni. Analecta OSBM Ser. II. Sec. I. Vol. XL*. Romae : PP. Basiliani, 1979. 155–176 [in latin].
- Catalogus,** (1777). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1777 a Mense Septembri ad Septembrem 1778 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini* [in latin].
- Catalogus,** (1778). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1778 a Mense Septembri ad Septembrem 1779 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini* [in latin].
- Catalogus,** (1781). *Catalogus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratribus ex Anno 1781 a Mense Septembri ad Septembrem 1782 Anni. Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini* [in latin].
- Lorens, B.** (2014). *Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743–1780* [The Basilians in the Crown Province during the Years 1743–1780]. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego [in Polish].
- Stetsyk, Y. & Kolpakov, V.** (2019). Administrative Authority of Protohegumens of Svyatopokrovska Province (1743–1780): Historical and Legal Aspects. *East European Historical Bulletin*, 11, 56–65. doi: 10.24919/2519-058x.11.170700

Таблиця 1

Динаміка чисельності насельників Канівської архимандрії (1776–1781 рр.)

Роки	Отці	Брати	Разом
1776 р.	5	2	7
1777 р.	5	2	7
1778 р.	4	1	5
1781 р.	5	-	5
Разом (без повторень прізвищ)	11	2	13

Таблиця 2

Особові дані про насельників Канівської архимандрії 1776–1782 рр.

№	Чернече ім'я, прізвище	Обов'язки	Загальний вік	Тривалість у професах	Тривалість в Гошеві
1776 – 1777 рр. (Catalogus, 1776)					
1	о. Інокентій Матковський	архимандрит, консултор Чину	54	30	2
2	о. Арсеній Новосілецький	презез (вікарій)	46	27	1
3	о. Боніфатій Фізикович	місіонер	28	11	1
4	о. Спиридон Сеницький	проповідник, парох	37	12	1
5	о. Йосиф Купецович	сповідник	63	40	1
6	бр. Антоній Метельський	префект лаїків, послушник	54	20	1
7	бр. Боніфатій Тихонський	префект кліриків, послушник	35	3	1
1777 – 1778 рр. (Catalogus, 1777)					
1	о. Інокентій Матковський	архимандрит, консултор Чину	55	31	3
2	о. Арсеній Новосілецький	презез (вікарій), сповідник	47	28	2
3	о. Боніфатій Фізикович	місіонер	29	12	2
4	о. Глікерій Савицький	проповідник, сповідник	37	17	1
5	о. Йосиф Купецович	сповідник	64	41	2
6	бр. Антоній Метельський	префект лаїків, послушник	55	21	2
7	бр. Боніфатій Тихонський	префект кліриків, послушник	36	4	2
1778 – 1779 рр. (Catalogus, 1778)					
1	о. Інокентій Матковський	архимандрит, консултор Чину	56	32	4
2	о. Макарій Татаркевич	презез, сповідник	34	16	1
3	о. Боніфатій Фізикович	місіонер, сповідник	30	13	3
4	о. Мануїл Тележинський	ричник, сповідник	43	15	1
5	бр. Боніфатій Тихонський	послушник	37	5	3
1781 – 1782 рр. (Catalogus, 1781)					
1	о. Боніфатій Фізикович	архимандрит	33	16	6
2	о. Себастьян Смеречинський	вікарій, сповідник	57	23	3
3	о. Йосафат Сигідинський	місіонер, сповідник	37	10	2
4	о. Йоаникій Дашковський	професор риторики та поезики	40	17	2
5	о. Мануїл Тележинський	скарбник, сповідник	46	18	4

Таблиця 3

**Територіальне походження насельників Канівської архимандрії 1776–1782 рр.
(ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, 436, 614)**

Волинське воєводство	Руське воєводство	Не встановлено
6	4	3

Таблиця 4

**Вікові показники насельників Канівської архимандрії 1776–1782 рр.
(ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, 436, 614)**

Вік вступу	Тривалість у Каневі	Тривалість у Чині	Загальний вік
16-20 рр. – 4 особи	1 р. – 2 ченці	5–10 рр. – 2 ченці	30–40 рр. – 7 ченців
21-30 рр. – 6 особи	2 р. – 5 ченців	11–20 рр. – 6 ченців	41–50 рр. – 2 ченці
31-40 рр. – 3 особи	3 р. – 3 ченці	21–30 рр. – 3 ченці	51–60 рр. – 3 ченці
	4 р. – 2 ченці	31–40 рр. – 1 чернець	61–70 рр. – 1 чернець
	6 р. – 1 чернець	41–50 рр. – 1 чернець	

Таблиця 5

**Освітні студії насельників Канівської архимандрії 1776–1782 рр.
(ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, 436, 614)**

Світська освіта			Духовні студії			
поетика	риторика	філософія	новіціат	риторика	філософія	теологія
не встановлено у більшості Бучач	не встановлено у більшості Перемишль	не встановлено у більшості Остріг Луцьк Мендзичин (піяри)	Мільчен Почаїв	Гоща Білосток Віцин	Теребовля Замостя	Доброміль Щеплоти Збараж Рим

Таблиця 6

**Обов'язки насельників Канівської архимандрії 1776–1782 рр.
(ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, 436, 614)**

Адміністративні	Господарські	Церковні	Освітні
архимандрит вікарій (презез) консультор	прокуратор (економ) скарбник ризник (захристиянин)	проповідник сповідник місіонер парох	професор риторики та поетики префекти лаїків і кліриків

**Біограми насельників Канівської архимандрії
(1776–1782 рр.)**

Дашковський Йоаникій

Світське ім'я – Юстин, син Павла та Катерини. Народився 01.06.1741 р. у с. Колесники Волинського воєводства. Закінчив клас філософії в Острозькій школі. Вступив до чернецтва 11.08.1764 р. у Почаєві, де після року навчання в новіціаті 15.08.1765 р. склав аскетичні обіти професа. По обітах скерований до Добромиля на студії зі спекулятивної теології. Після завершення навчання 17.01.1767 р. отримав піддияконівські свячення у с. Страшевичі із рук перемишльського владыки Атанасія Шептицького. 25.03.1767 р. висвячений у диякони, 10.04.1767 р. – в ієреї також перемишльським єпископом Атанасієм Шептицьким у с. Страшевичах. По чотирьох роках вивчення теології відправлений до Білини для виконання обов'язків місіонера. Через три роки скерований до Погоні, виконуючи обов'язки місіонера. Через два роки відправлений до Пугінок, де також був місіонером. За шість років скерований до Білилівки, будучи місіонером. Звідтіля переїхав до Семенок, що належали до Барського монастиря, для виконання обов'язків проповідника та місіонера. 29.08.1775 р. приїхав до Уманського монастиря з Бару для виконання обов'язків місіонера, сповідника та проповідника по неділях. 1776 р. призначений парохом у Грендженівці, що належала до Уманського монастиря. 11.08.1779 р. переїхав до Сатанівського монастиря. 26.10.1779 р. повернувся до Умані, будучи другим місіонером, професором моральної теології, сповідником. 08.08.1781 р. переїхав до Канівського, а згодом – до Сатанівського монастиря. Помер у Сатанові 1791 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, С. 599).

Купцович Йосиф

Світське ім'я – Іван, син Іпатія та Анастасії. Народився в січні 1714 р. у с. Глушко Володимирського повіту. У віці 22 років (1 лютого 1736 р.) вступив до Мільченського монастиря, де по році аскетичних випробовувань склав чернечі обіти професа. Проживав у цій обителі 10 років. У 1740 р. отримав ієрейські свячення із рук пінського владыки Георгія Булгака. У квітні 1746 р. відправлений до Овруча для виконання обов'язків економа монастирського господарства. Через вісім років (серпень 1754 р.) переїхав до Красногірки, будучи вікарієм обителі. У лютому 1755 р. повернувся до Овруча, будучи економом у Литках. Через шість місяців повернувся назад до Красногірки для виконання обов'язків вікарія. За шість місяців (червень 1756 р.) призначений вікарієм Білилівського монастиря. По шести роках праці (1762 р.)

повернутий до Овруча для виконання обов'язків ризника. 6 березня 1764 р. призначений парохом до монастирського храму в Колодіжному. Згодом був вікарієм у Гранові, Лисянці (1776 р.). 1775–1777 рр. – сповідник при монастирському храмі Канівської архимандрії. Загалом у Василянському Чині прослужив 43 роки. Помер на 66 році (1780 р., місце відходу до вічності не встановлено) (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 436, С. 671).

Матковський Інокентій

Світське ім'я – Іван, син Георгія та Маріанни. Народився 29.08.1722 р. у Жидачівському повіті Руського воєводства. Закінчив клас філософії в Луцьку. Вступив до чернецтва 01.08.1745 р. у Почаєві. Після року аскетичних випробовувань у новіціаті склав чернечі обіти та став професом. Після завершення новіціату відправлений до Гощі для виконання обов'язків учителя граматики та синтаксису, поезики та риторики. Звідтіля 15.07.1748 р. скерований на теологічні студії до папської колегії Поширення Віри в Римі, де написав докторат та у 1751 р. отримав ієрейські свячення. Призначений проповідником при Львівській ставропігійній церкві. Звідтіля 01.08.1752 р. скерований на посаду професора філософії Луцької монастирської школи. У липні 1753 р. відправлений до Риму, звідкіля знову повернувся на терени Святопокровської провінції до Луцького монастиря, де продовжував викладати філософію для ченців. По двох роках викладання скерований до Львівського монастиря Св. Юрія для викладання теології, а через три роки навчав спекулятивну теологію. На Берестейській генеральній капітулі у 1759 р. обраний консультором провінції та ігуменом Загорівського монастиря. По чотирьох роках урядування на Білостоцькій капітулі 1763 р. обраний протоконсультором провінції та призначений ректором школи Львівського монастиря Св. Юрія. Після двох років урядування 26.08.1765 р. скерований до монастиря в Піддубцях, де урядовав до 26.10.1767 р., а після цього переїхав до монастиря в Городищі. За урядування протоігумена та Овруцького архимандрита Йосафата Сідлецького делегований до комісії візитаторів монастирів провінції, яку створено за розпорядженням протоархимандрита Іпатія Білинського на підставі постанов Білостоцької консульти (28.08.1768 р.), для проведення генеральних візитацій та обраний вікарієм провінції, урядуючи на цій посаді до 1772 р. На генеральній Берестейській капітулі обраний генеральним консультором провінції. 1775 р. отримав привілей від польського короля Станіслава Августа на Канівську архимандрію. У цьому ж році Київський митрополит Феліціан Володкович уділив свячення на Канівського архимандрита. На Білостоцькій капітулі обраний протоігуменом Святопокровської провінції. Помер у 1784 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, С. 563).

Метельський Антоній

Світське ім'я – Андрій, син Христофора та Галини. Народився 30.09.1718 р. у с. Янушівка Волинського воєводства. Закінчив клас поезики. Вступив до чернецтва 02.02.1756 р. у Почаєві, де після року новіціату 02.02.1757 р. склав чернечі обіти. Вже як профес відправлений до Городища для виконання обов'язків економа. У жовтні 1758 р. переїхав до Тригир'я, будучи прокуратором. 1776 р. переїхав до Канівської архимандрії. Впродовж всього чернечого життя залишався братом-професом, оскільки не завершив теологічних студій та не отримав ієрейських свячень. Помер у 1786 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 614, С. 61).

Новосілецький Арсеній

Світське ім'я – Андрій, син Стефана та Агати. Народився 04.07.1729 р. у Волинському воєводстві. Здобув філософську освіту в школі отців-піарів у Мендзичині. Вступив 01.09.1749 р. до чернечого стану в Почаєві. Після року новіціату 21.09.1750 р. склав чернечі обіти професа. Відправлений до Гощі для проходження студій з риторики. По їх завершенні в серпні 1752 р. скерований до Мільчена, де виконував обов'язки проповідника. Звідтіля у вересні 1760 р. відправлений до Кошовця, де був вікарієм. Із квітня 1763 р. ігумен Головчинського монастиря, де відзначився зразковим правлінням. 27.09.1764 р. повернувся до монастиря в Кошовці, а згодом – на нову монастирську фундацію в Умані. Звідтіля 27.08.1765 р. скерований на посаду ігумена Битенського монастиря. Згодом знову повернувся до Кошовця на посаду ігумена, а далі став ігуменом у Головчинцях. Із 1776 р. перебував на Великій Україні, зокрема в Лисянському монастирі, будучи ігуменом. 1778 р. у Києві. Згодом повернувся на терени Святопокровської

провінції. Спочатку був у Теревовлі, з квітня 1779 р. відправлений до Підгірців, будучи сповідальником, з лютого 1781 р. – вікарій в Уневі, а з червня цього ж року – вікарій у Лаврові, з 1778 р. – у Верхраті. Останні роки свого чернечого покликання провів у Замості, де й помер у 1784 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 614, С. 45). За іншим джерелом, помер 1792 р. у Мільчені (Лось, Сінкевич, 2014, С. 88).

Савицький Глікерій

Світське ім'я – Гервасій, син Івана та Катерини. Народився 1741 р. у Городку. Завершив клас риторики. Вступив 15.08.1760 р. до чернецтва в Почаєві. Після року аскетичних випробувань 01.08.1761 р. склав чернечі обіти професа. Відправлений на студії з риторики до Гощі. Після завершення дворічного курсу навчання переїхав до Теревовлі на філософські студії, а після цього – до Щеплот для вивчення моральної теології. Звідтіля скерований до Жовкви для виконання обов'язків проповідника та захристиянина. Згодом поїхав до Збаража, де виконував ці ж самі обов'язки. Через 10 місяців повернувся до Жовкви, будучи проповідником по святах. Через два місяці відправлений до Львівського монастиря св. Онуфрія, де призначений проповідником. У цьому ж монастирі у 1766 р. отримав піддияконівські та дияконівські свячення. Цього ж року в Жовкві йому уділено ієрейські свячення із рук львівського владики Лева Шептицького. За чотири місяці скерований до Кам'янця для продовження студій із моральної теології. За рік переїхав до Головчинців для виконання обов'язків проповідника. За два місяці звідтіля переїхав до Піддубців. Під час врядування протоігумена Інокентія Матковського призначений вікарієм провінції. Згодом відправлений до Збараського монастиря для продовження студій з моральної теології. Через один рік скерований до Низкиницького монастиря, виконуючи обов'язки проповідника по неділях і святах. Надалі був проповідником у Загорівському, Гоцанському (1773–1774 рр. професор синтаксису та катехит), Маліївському (1775–1776 рр.), Білilівському (1776 р.) монастирях. 05.07.1778 р. прибув до Умані з Канівського монастиря для виконання обов'язків недільного проповідника та сповідника. 07.09.1779 р. відправлений до Кошовицького монастиря. Помер 1782 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, С. 435).

Синицький Спиридон

Світське ім'я – Стефан, син Данила та Анни. Народився 1740 р. у м. Кременець. Закінчив клас риторики. Вступив 15.02.1764 р. до чернецтва в Почаєві, де після року аскетичних випробувань у новіціаті 20.02.1765 р. склав чернечі обіти професа. Звідтіля скерований на філософські студії до Теревовлянського монастиря. Однак не завершив їх, оскільки відправлений до Умані, де у 1767 р. викладав синтаксис у початкових класах (інфіми). По двох роках скерований до Замостя для продовження філософських студій. Після завершення навчання повернувся до Теревовлі, де вивчав догматичну теологію, після чого призначений проповідником, а згодом – ігуменом Теревовлянського монастиря. По завершенні урядування призначений на викладання синтаксису в Гощі. Через рік, 1773 р. відправлений до Шаргороду також для викладання синтаксису. Згодом, 17.07.1774 р. переїхав із Шаргороду до Умані, де виконував обов'язки місіонера та проповідника по святах. Однак затримався на нетривалий час, оскільки 20.07.1774 р. відбув до Любарського монастиря, де впродовж 1774–1775 рр. виконував обов'язки професора синтаксису. 1776–1777 рр. – проповідник та парох у Канівському монастирі. 1778–1779 рр. – проповідник в Овруцькому монастирі. Помер 1800 р. у Тригірському монастирі (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 436, с. 1039).

Сигідинський Йосафат

Народився у 1745 р. Вступив до чернецтва у віці 26 років (1771 р.). Склали аскетичні обіти професа у 1772 р. Отримав ієрейські свячення. У 1780–1781 рр. був місіонером та сповідником у Канівській архимандрії. Працював у Василянському Чині 37 років (Catalogus, 1781). Помер у віці 63 років (1808 р., Луцьк) (Лось, Сінкевич, 2014, с. 92).

Смерчинський Себастьян

Світське ім'я – Стефан, син Григорія та Анни. Народився 1725 р. в с. Слобода Галицької землі. Закінчив клас співу. Вступив до чернецтва 08.03.1758 р. у Почаєві. Після року аскетичних випробовувань у новіціаті 09.03.1759 р. склав чернечі обіти професа. Призначений прокуратором у Москалівці (3 роки). Надалі переїхав до Львівського монастиря Св. Юрія (1 р. 6 місяців). Згодом відправлений на послухання до с. Шепелиці, що належали до Овруцького монастиря. 1767 р. прокуратор у Гредженівці, що належала до Уманського монастиря. Через три роки призначений прокуратором у Гранівському монастирі, де після смерті місцевого настоятеля з 1772 р. призначений ігуменом обителі. 04.07.1783 р. відправлений з послухним листом із Канівського монастиря до Уманської обителі для виконання обов'язків сповідника. 06.03.1785 р. поїхав з Умані на капеланію (парафію) до монахинь Полонської обителі. Помер 1792 р. у Любарському монастирі (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 436, с. 998).

Татаркевич Макарій

Світське ім'я – Михайло, син Стефана та Анни. Народився 13.05.1745 р. у м. Яворів Львівського дистрикту. Закінчив клас риторики в Перемишлі. Вступив 03.07.1762 р. до чернечого стану в Почаєві. Після року випробовувань у новіціаті 04.07.1763 р. склав чернечі обіти промеса, після чого скерований до Білостоку на студії з риторики, де навчався два роки. Потім відправлений до Теревовлі для студіювання філософії, де навчався два роки. Після цього скерований до Добромиля для вивчення теології впродовж одного року. 01.08.1767 р. у Валяві посвячений у піддиякони перемишльським владикою Атанасієм Шептицьким, а згодом той же владика провів дияконівські (18.08.1768 р.) та ієрейські свячення (26.10.1768 р.). По свяченнях перебував один місяць у Страшевичах, а далі відправлений до Добромиля для завершення теологічних студій, а у Жовкві студіював канонічне право. Після завершення студій був місіонером у Білині, через півроку відправлений до Кам'янця, будучи проповідником, а ще через півроку вибув до монастиря в Шаргороді, де був проповідником упродовж року, а потім став професором теології. У 1776 р. переїхав до монастиря в Сатанові, будучи професором догматичної та моральної теології. У серпні 1777 р. – вікарій Унівської архимандрії. Через рік скерований до Канева, будучи резидентом місцевого монастиря. З липня 1780 р. – ігумен монастиря в Луці. Відійшов до вічності 20.03.1826 р. (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 435, с. 779).

Тележинський Емануїл

Світське ім'я – Михайло, син Стефана і Катерини. Народився в листопаді 1736 р. в Теревовлянському повіті. Завершив клас співу та вступив, у віці 33 років, 3 грудня 1763 р. як послушник до Почаївської обителі, де після року чернечих випробувань у новіціаті 19 грудня 1764 р. склав аскетичні обіти професа. Виконував обов'язки прокуратора Почаївського монастиря. У квітні 1765 р. відправлений до Мільчена, де також був прокуратором дому. 18 лютого 1766 р. переїхав до Гощі, будучи вікарієм та прокуратором у Курозванах. 1773 р. переміщений до Кременьця, де був прокуратором до 1774 р. Наступного року призначений прокуратором у Шаргороді (маєток у Калинівці). 1776 р. – ризник при монастирському храмі у Білилівці. Звідтіля відправлений до обителі в Гранові, де також виконував обов'язки ризника при храмі. Впродовж 1778–1781 рр. виконував обов'язки ризника, сповідника та скарбника в Канівській архимандрії. Загалом у Василянському Чині прослужив 39 років. Помер на 72 році життя (1808 р., Тригіря) (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 436, с. 786).

Тихонський Боніфатій

Народився у 1742 р. Вступив до чернецтва у віці 31 року (1773 р.). Склав аскетичні обіти професа у 1774 р. У 1775–1779 рр. був префектом кліриків та послушником (брат-профес) у Канівській архимандрії. Служив у Василянському Чині 23 роки. Отримав ієрейські свячення. Помер у віці 54 років (1796 р., місце смерті не встановлено) (Стецик, 2018, с. 389).

Фізикович Боніфатій

Світське ім'я – Василь, син Томи та Анни. Народився в серпні 1749 р. Здобув клас поезики в Бучацькій школі. 27 липня 1765 р., у віці 16 років, вступив до Почаївського монастиря, де після року аскетичних випробовувань у новіціаті 1 серпня 1766 р. склав чернечі обіти. Відправлений на студії з риторики до Гощі. По році навчання скерований до Віцина для продовження студій з риторики. Через рік відбув на філософські студії до Замостя. Після завершення дворічного курсу поїхав на студії з теології до Риму, закінчивши навчання, отримав ієрейські свячення у 1771 р. із рук холмського владика. По студіях і свяченнях повернувся на терени Святопокровської провінції до Шаргородського монастиря, виконуючи обов'язки проповідника та місіонера. У 1774 р. відправлений до Луцька для виконання обов'язків помічника викладача філософії. Через рік призначений проповідником до Канівської архимандрії, де впродовж 1775–1780 рр. виконував обов'язки місіонера та сповідника. По зреченні канівського архимандрита Інокентія Матковського від виконання обов'язків архимандрита отримав у 1781 р. привілей від польського короля Станіслава Августа на призначення канівським архимандритом. Загалом у Василянському Чині прослужив 39 р. Помер на 55 році (1804 р., Канів) (ЛННБ ВР, ф. 3, спр. 614, с. 214).